

Idėjos be sienų: tarptautinė švietimo reforma bei kritinio mąstymo ugdymas skaitant ir rašant

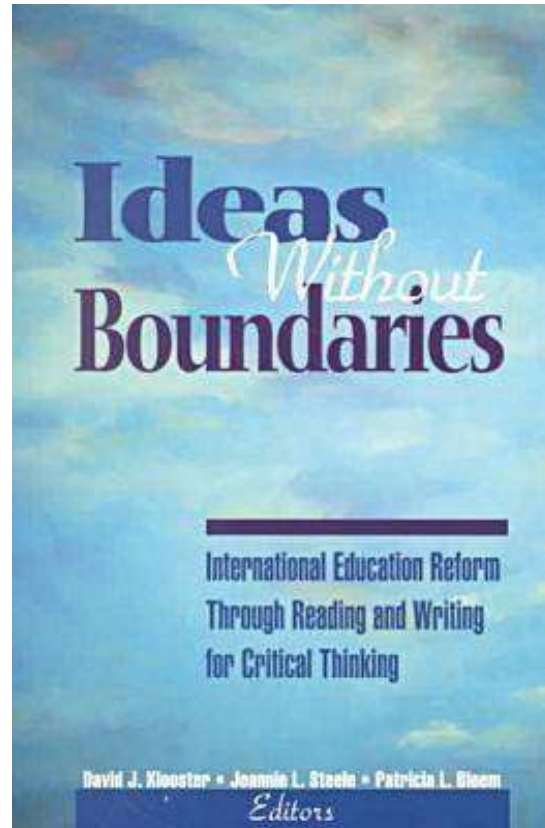
Ideas Without Boundaries: International Education Reform Through Reading and Writing for Critical Thinking

D. J. Klooster, J. L. Steele ir P. L. Bloem

Apžvelgia Ulla-Britt Persson, Švedija

Anot knygos *Idėjos be sienų* įvadinio žodžio, viskas prasidėjo 1997 m. Vengrijoje, prie Balatono ežero, kai pedagogai iš devynių buvusių sovietinių šalių susirinko steigti Kritinio mąstymo ugdymo skaitant ir rašant (KMUSR) projekto. Nuo tada 15-20 tūkst. Mokytojų ir apie 500 tūkst. studentų iš 24 šalių susipažino su KMUSR projekto idėjomis bei metodais. Pasitelkus mokytojų mokytojų mokymo modeli, tai pasiekti buvo galima per trejus metus. Knyga suteikia ne tik istorinių ir politinių žinių apie didžiulius Rytų Europos ir Vidurinės Azijos regionus, bet ir apibrėžia filosofinius projekto pagrindus bei kitus svarbiausius jo bruožus. Būdama Tarptautinės skaitymo asociacijos Europos tarptautinės plėtros komiteto (*IRA International Development in Europe Committee*) narė, aš žinojau apie projektą ir jo istoriją, bet perskaičiusi knygą supratau, kad apie jo esmę ir poveikį žinau labai mažai. Trylika skyrių buvo tarsi kelionė, daug įdomesnė, nei tikėjau. Pradėjusi knygą skaityti, aš vis laukdavau galimybės vėl į ją pasinerti.

Kai kurie savanoriai susiduria su tokia problema: atvykti į svetimą šalį, trokšdamas pateikti puikių ir geranoriškų idėjų (ir metodų, kurie, kaip žinoma, yra veiksmingi), o tame sutinka atsargiai ar su nuostata: „Ką iš tikrųjų gali pasiūlyti?“ Pažįstu tai, patyriau pati. Arba, žvelgiant iš kitos pusės, labai patyrę ir ambicingi mokytojai, besididžiuojantys savo gerai išauklėtais ir protingais mokiniais, geriausiais tarp pasaulio matematikų ar tikslųjų mokslų lyderiais, gana skeptiškai vertina užsienio idėjas. Pamažu abiejų pusių požiūriai kinta, didėja tarpusavio pasitikėjimas ir draugystė, bendravimas, nepaisant kultūros ir kalbos kliūčių, darosi vis atviresnis. Ypač įdomūs yra apibūdinimai, ko savanoriai ir dalyviai manė vieni iš kitų išmokę profesiniu požiūriu ir kaip žmonės. Man, mokytojų mokytojai, buvo įdomu pastebėti teorijos ir praktikos ryšį, kai Šiaurės Amerikos pedagogai susitiko su Rusijos kolegomis. Švedijos sąlygos labai panašios į Amerikos, nors ir esame artimi Rusijai (istoriškai daugiau nei vienu požiūriu). Švedijos mokytojai taip pat pirmiausia mąsto praktiniais terminais, kas visiškai svetima Rusijos mokytojui, kuris sako: „Gerai, matau, kad praktiškai tai pasiteisina, bet ar pasiteisina tai teoriškai?“ Taip pat rūpinamasi ir studentais – ką jie iš viso to gaus? Deja, kai kalbama apie profesinį mokytojų tobulėjimą arba apie susijusius su šiuo dalyku švietimo pokyčius, į šį rodiklį dažnai neatsižvelgiama. Knyga susideda iš

trylikos skyrių, kurių dauguma parašyti savanorių ir dalyvių kartu, bet iš savų pozicijų. Juose nagrinėjamos įvairios temos: švietimo pertvarkos problemos, metodai, kaip mokyti mąstyti kritiškai, apmąstymai kaip permainų paskata, mokomųjų pavyzdžių naudojimas, mokymas rašyti, mokinių ir mokytojo motyvacija. Kas man labiausiai patiko šioje knygoje – tai atvira diskusija apie kultūrų skirtumus ir kaip galima jais pasinaudoti, užuot laikius kultūrinio bendradarbiavimo kliūtimi. Šioje knygoje aprašyta patirtis gali praturtinti mus visus didėjančiam pasaulio įvairovei, jam esant tuo pat metu ir susijusiam, ir sudėtingam.